

Asia: VN/17748/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuntalain 90 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot kuntalain 90 §:ään ehdotetusta muutoksesta (uusi 3 momentti)

Huomiot hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:ään ehdotetusta muutoksesta (uusi 4 momentti)

Muut kommentit esitysluonnoksesta

SATAKUNNAN HYVINVOINTIALUEEN LAUSUNTO

Lausuntopyyntö: VN/17748/2022

ASIAN TAUSTA

Esityksen (lainmuutoksen) tavoitteena on parantaa kunnan ja hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon varautumista valmiuslain mukaisten poikkeusolojen sekä normaaliolojen häiriötilanteiden varalle. Esitetyillä muutoksilla pyritään varmistamaan, että kunnissa ja hyvinvointialueilla valmisteltaisiin tarpeelliset hallintosäännön määräykset, jotka turvaisivat päätöksenteon ja hallinnon jatkuvuutta poikkeusolojen ja häiriötilanteiden aikana. Sääntelyn tavoitteena on pyrkiä välillisesti parantamaan kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksentekojärjestelmien ja hallinnon toimintaedellytyksiä myös poikkeuksellisissa tilanteissa.

Hyvinvointialuelaki mahdollistaa jo nykyisin, että hyvinvointialueet voivat yleisen varautumisvelvollisuutensa nojalla varautua poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin hallintosääntöön otettavilla hallinnon järjestämistä ja päätöksentekoa koskevilla määräyksillä. Määräykset vastaavat lähtökohdiltaan kunnan hallintosääntömallin määräyksiä ja mahdollistavat normaalista toimivallasta

poikkeavan päätösvallan käytön hyvinvointialuejohtajalle, terveydenhuollon vastaavalle lääkärille ja toimialajohtajalle. Hyvinvointialueet voivat ottaa hallintosääntöön esimerkiksi hallintosääntömallia vastaavia määräyksiä häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten.

Hyvinvointialuelain mukainen varautumisvelvollisuus tai vuoden 2023 alusta voimaan tulevat hyvinvointialueeseen sovellettavat valmiuslain säännökset eivät nimenomaisesti velvoita hyvinvointialueita tai hyvinvointiyhtymiä varautumaan häiriötilanteisiin tai poikkeusoloihin hallintosääntöön otettavilla määräyksillä.

LAUSUNTO

Satakunnan hyvinvointialue lausuu lakiesityksestä seuraavaa:

- Hyvinvointialueen lakisäätteisiin erityistehtäviin kuuluu häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen (Hyvinvointialuelaki 150§, Järjestämislaki 50§). Tähän laissa tarkoitettuun varautumiseen kuuluu myös johtamisen ja päätöksenteon järjestäminen ao. tilanteissa. Hyvinvointialue ei voi sivuuttaa tätä velvollisuuttaan hallintosäännöllä.
- Valmiuslaissa tarkoitettuihin kvalifioituihin poikkeusoloihin varautumisesta säädetty valmiuslain 12§:n yleinen varautumisvelvollisuus koskee 1.1.2023 alkaen myös hyvinvointialuetta. Hyvinvointialue ei voi sivuuttaa tätä velvollisuuttaan hallintosäännöllä.
- Hyvinvointialuelaisissa (150§) ja Järjestämislaissa (50§) ei ole viitattu valmiuslakiin poikkeusolojen ja häiriötilanteiden osalta. Näin ollen hyvinvointialueelle on jätetty mahdollisuus hallintosäännössään määritellä/tarkentaa häiriötilanteen ja poikkeusolojen käsitettä alueensa erityispiirteet huomioon ottaen. Esitys sitoisi häiriötilanteiden ja poikkeusolojen määritelmän lähemmäs valmiuslaissa tarkoitettua tilannetta, ja näin ollen kaventaisi/hämärtäisi hyvinvointialueen (aluevaltuuston) autonomiaa määritellä poikkeuksellista päätöksentekoa edellyttävät poikkeusolot tai häiriötilanteet tai muut niihin verrattavat syyt hallintosäännössään tai sen nojalla annettavilla muilla ohjeilla ja määräyksillä alueellisella tasolla.
- Esityksen mukaisten otsikkotasolla määritettyjen, mutta sisällöltään tarkentumattomien, päätöksentekomääräysten velvoittaminen hyvinvointialueiden hallintosääntöihin kaventaisi hyvinvointialueen hallinnon (aluevaltuuston) autonomiaa järjestää hyvinvointialueen poikkeusolojen ja häiriötilanteiden päätöksentekojärjestys itsenäisesti hallintosäännöllä ja/tai hallintosäännön nojalla annettavilla muilla ohjeilla ja määräyksillä.

- Esityksessä ei ole tarkasteltu sen vaikutuksia taikka suhdetta pelastustoimintaa koskeviin säädöksiin ja niissä oleviin määräyksiin kriisitilanteissa tapahtuvasta johtamisesta ja päätöksenteosta, joka 1.1.2023 alkaen on niin ikään hyvinvointialueen sisäistä päätöksentekoa. Esitetyllä lainmuutoksella hallintosääntöön lain nojalla edellytettävien poikkeuksellisten päätöksentekomääräysten relaatio mm. 1.1.2023 alkaen voimaan tulevaan pelastuslakiin tulisi selvittää.

- Esitys ei toisi lisäarvoa nykyisten hallintosääntöjen sisältöihin. Hallintosääntö ilman mitään määräyksiä päätöksenteosta tai sen delegoinnista akuuteissa kriisitilanteissa ei nykyiselläänkään toteuttaisi Hyvinvointialuelain 150§:stä ja järjestämislain 50§:stä seuraavaa erityistä varautumisvelvoitetta eikä 1.1.2023 voimaantulevan Valmiuslain 12§:n mukaista yleistä varautumisvelvoitetta kvalifioituihin poikkeusoloihin.

- Edellä lausutuilla perusteilla esitetty lakimuutos ei ole Satakunnan hyvinvointialueen näkökulmasta tarpeellinen eikä tarkoituksenmukainen

Varhila Kirsi
Satakunnan hyvinvointialue

Lehtimäki Anneli
Satakunnan hyvinvointialue